

Север Косова и Метохије је кључаоница кроз коју ће се или откључати или закључати питање Косова и Метохије - Борислав Стефановић

Повратак Срба на Косово и Метохију је раван нули - Звонимир Стевић

Млади одлазе, старци умиру и то је то - Веља, село Горње Кусце, косовско поморавље

Српске власти су још од завршетка Првог светског рата занемаривале косовско питање. Као да их после ослобођења Косова од Турака оно није занимало, бавиле су се њиме само онолико колико морају или им је пак служило као повод за неке друге ствари. Између два рата била је историјска прилика да косовско питање буде решено у корист Срба и то без икаквог условљавања са стране. Прилика није искоришћена и историјско клатно се, како то обично бива, окренуло у корист Албанаца, са доласком комуниста на власт после Другог светског рата, када Косово добија границе и аутономију. Друга, не више тако повољна, прилика за Србију била је крајем 1980-их година. Више се није могло, као између два светска рата, одлучивати о Косову без великих сила, конкретно САД, које су после победе у хладном рату остале једина супер-сила. И уместо да у САД покуша да нађе заштитника за водећу улогу у региону, па тако и у вези са Косовом и Метохијом, тадашња власт креће у авантуру борбе за југословенско наслеђе, занемарујући однос снага у тадашњем свету. Трећа, много неповољнија него претходна, али ипак прилика, били су преговори у Рамбујеу почетком 1999. године, када Београд није пристао да, додуше као слабији партнер, дели власт са великим силама и Албанцима на Косову и Метохији. Четврта могућност да се макар нешто сачува била је Ћинђићева намера о подели скраја 2002. године, али је остала само намера, пропала са Ћинђићевим убиством. Сада, на почетку друге деценије 21. века, српска косовска политика свела се на неизвесну преговарачку борбу за север Косова. И док су 2010. годину обележили за Србију негативно саветодавно мишљење Међународног суда правде УН, извештај Дика Мартија о умешаности делова албанског политичког врха у трговину људским органима (српским) и питање севера Косова у најави, већ је сам почетак 2011. године слутио да ће власти у Приштини синхронизовано са КФОР-ом кренути у освајање српског севера Косова.

У јануару је на прелазу Јариње почело одузимање нових српских таблица и забрана кретања возила са тим таблицама, а у фебруару је командант КФОР-а немачки генерал

Билер север Косова означио као подручје на коме су „безбедносни ризици већи него у осталим деловима Косова“ због спреге организованог криминала и радикалних структура спремних на насиље. Међународна кризна група у марту предлаже да север добије најширу аутономију а да Београд заузврат призна Косову независност. У априлу је на Косову обављен попис, који су Срби бојкотовали, јер га нису организовале УН, а у мају врх косовске полиције наређује ротацију четворице Срба, шефова полиције у општинама на северу где су Срби већина. Наређење је одбијено, а шефови полиције добијају подршку руководства општина, јер нису консултоване локалне самоуправе. Косовска влада 20. јула забрањује увоз српске робе на Косово, а 25. јула специјална јединица косовске полиције заузимањем административних пунктова Јариње и Брњак започиње борбу за српски север. Локални Срби одговарају блокадом путева која је невољко прекинута када је крајем године у оквиру преговора Београда и Приштине постигнут споразум о управљању административним прелазима.

Српско-косовскоалбански преговори под окриљем ЕУ почели су 8. марта и одржани у девет кругова све до 3. децембра. Први пут од када су представници Београда и Приштине почели да преговарају постигнути су конкретни резултати (уколико не рачунамо преговоре групе „Три плус три“ из друге половине 1990-их када су српске власти уступиле Албанцима неколико факултетских зграда). Постигнут је договор о матичним књигама, катастру, слободи кретања, царинским печатима, универзитетским дипломама и интегрисаном управљању прелазима. Није лако проценити да ли сви ти договори представљају, у политичком смислу, уступак Београда Приштини или Приштине Београду, али њихова реализација могла би да олакша живот и Србима и Албанцима са Косова и Метохије. У сваком случају говоре о немоћи Београда и, истовремено, о схватању реалног односа снага у вези са косовским питањем.

Као што је један званичник владе у Београду претпрошле године оценио да је мишљење МСП УН тражено „да бисмо добили предах у дипломатској акцији да се спречи признање независности“, тако је Борко Стефановић у марту прошле године открио да се „наша државна политика по питању КиМ у последње три године кретала у правцу добијања шансе за преговоре. Због тога смо ишли и на Међународни суд правде, Генералну скупштину УН... спречавали признања“ (Политика, 28. 3. 2011). Министар за Косово и Метохију Горан Богдановић употпунио је крајем године Стефановића, додајући како је циљ техничких преговора „да се у одређеном моменту... расправља о политичком, односно о статусном питању (В. новости, 22. 12. 2011). Председник Тадић је исто тако био конкретан када је рекао да „не можемо да добијемо све и да ћемо више да изгубимо него што ћемо да добијемо“ (Политика, 14. 11. 2011), а Ивица Дачић констатовао је (прекасно) да „постоје два Косова, српско и албанско“ (Политика, 4. 10. 2011) и „да се други део где живе Албанци одвоји“ (Политика, 16. 5. 2011). Има и другачијих мишљења, посебно на северу Косова одакле је начелник косовскомитровачког округа Раденко Недељковић, иначе кадар демократа, поручио да су „постигнути договори Београда и Приштине штетни“ јер нису допринели „побољшању квалитета живота... већ помажу

Пише: Марио Брудар
субота, 28 јануар 2012 11:15

инсталирању косовских институција“ (В. новости, 29. 12. 2011). Четири српске скупштине на северу закључиле су у октобру, поред осталог, да не треба примењивати постигнуте договоре између Београда и Приштине, да преговоре треба вратити у окриље УН и да на север Косова дођу српска полиција и војска. Иза оваквих ставова стоји жеља да се стање врати на период пре 25. јула (захтев за повратак српске полиције и војске у складу са Резолуцијом 1244 има искључиво политичко-декларативну конотацију), односно да се косовско питање замрзне до повољнијих међународних околности за српску страну. И најављени референдум за фебруар ове године у организацији четири општинске скупштине на северу Косова, на коме би грађани требало да се изјасне да ли прихватају косовске институције у тим општинама, у функцији је настојања да се одржи стање замрзнутог конфликта. Колико год ова опција може неком изгледати повољно, њено продужење или трајање до промене међународних прилика, у садашњем тренутку не изгледа оствариво. Чак уколико би и кренуло по злу за ЕУ, питање је, с обзиром на последице које би се одразиле на читав свет, да ли би Србија могла да на прави начин искористи ситуацију и врати се на Косово.

Садашњу српску реалност у вези са Косовом осликавају речи првог српског преговарача Борислава Стефановића: „Немамо ми нешто у руци, па да им не дамо, него ми покушавамо нешто да одузмемо из чврсто стиснутих руку“ (Политика, 20. 10. 2011). А шта је то што се покушава узети из чврсто стиснутих албанских руку, председник Србије и ДС Борис Тадић формулисао је на седници Главног одбора демократа на следећи начин: „Основ за решење косовског проблема, уз непризнавање независности Косова, јесу: специјалне гаранције за Србе јужно од Ибра, заштита државне и грађанске српске имовине, посебан статус за манастире и светиње и специјално решење за север Косова“ (Политика, 12.12.2011.). Протеклу деценију обележила је (показало се неуспешна) српска политика за Косово и Метохију садржана у слогану „више од аутономије, мање од независности“ у неколико варијација, а сада је, у изнудици, изазваној борбом за север, формулисана нова политика, која више не инсистира на макар и формалном захтеву за останком Косова и Метохије у саставу Србије. Све се свело на то да Србија не призна Косово. Од четири основна захтева, у три се траже специјалне гаранције, односно посебан статус и специјално решење. А то тек треба испреговарати и одобровољити и убедити САД, Немачку, Велику Британију и Француску да пристану. Председник Тадић најавио је на самом крају 2011. да има јасан план за Косово и Метохију и да ће то решење „Србија и формално предложити када се процени да оно може бити делотворно.“ (В. новости, 31. 12. 2011). Тадић је недвосмислено и отворено признао да о „Косову суштински одлучују велике силе, чланице Савета безбедности, плус Немачка“ те да Србија мора да пронађе савезнике, тим пре што се „политички процес везан за Косово приводи крају, што смањује маневарске могућности“ (Недељник - додатак Преса, 11. 1. 2012). Спомиње се при том модел Северне Ирске, Јужног Тирола, Оландских острва или неких решења са простора бивше Југославије, шта год то све значило.

Уколико је тачно да САД и ЕУ желе да што пре реше косовско питање, властима у

Пише: Марио Брудар
субота, 28 јануар 2012 11:15

Београду требаће чаробни штапић да све те специјалне статусе за Србе и српско на Косову и Метохији остваре на прави начин: да без признавања независности постоји и српско Косово и Метохија које ће на делотворан начин бити заштићено и пожељно за останак и повратак. Што се повратка тиче, изгледи, међутим, нису добри. У Информатору о раду Министарства за Косово и Метохију из децембра 2011. нема података о регистрованом повратку Срба на Косово и Метохију у прошлој години. Постоје само подаци за 2010. (393 особе) и 2009. годину (631 лице). Да ли то значи да се у прошлој години нико (регистровано) није вратио на Косово и Метохију? А колико је отишло Срба, нико не открива или се евиденција и не води? Не зна се ни колико Срба живи на Косову и Метохији. Срби нису пописани ни на косовским ни на попису у Србији.

[1]

Нема, дакле, (евидентног) повратка, не зна се да ли и колико Срба је отишло и одлази са Косова и Метохије, не зна се тачно ни колико Срба живи на Косову и Метохији. Можда се ово и намерно чини како би се манипулисало бројем Срба на Косову и Метохији. С друге стране, зна се да је у последњих 12 година Србија за Србе на Косову и Метохији из буџета дала преко 6 милијарди евра, а министар за Косово и Метохију Богдановић је пре неки дан констатовао оно о чему се већ годинама прича, да тај новац „није увек стизао на праву адресу“ као и „да нема дилеме да су се тако појединци обогатили и да је посао истражних органа да утврде ко је профитирао на српској несрећи“ (Прес, 17. 1. 2012). У неповољним међународним околностима и вишегодишњем више него запуштеном третману српског становништва од стране српских власти, кренуло се да спасе шта се спасити може. Државни секретар у Министарству за Косово и Метохију и председник косовометохијских социјалиста, искусни политичар Звонимир Стевић оценио је у септембру прошле године да стање на Косову и Метохији „није никада било теже, чак ни 1999. године“ (Јединство, 26. 9. 2011).

Колико нам у овој години реалполитика Београда може помоћи да се сачува српско Косово? Уколико не раније, први тест, биће у пролеће. Да ли ће и Срби на Косову и Метохији моћи да гласају на републичким и локалним изборима који ће бити одржани у Србији? (23. 1. 2012)

[1] Резултати пописа на Косову изненадили су многе, а посебно Албанце, јер је, према прелиминарним резултатима, пописано око 1,8 милиона становника, а рачунало се да на Косову живи 2 до 2,5 милиона Албанаца. Већина Албанаца разочарана је и стањем на Косову. „Држава не функционише или је тајно упетљана у прљаве послове“ - оценио је Рамадан Јази, истраживач спреге политике и криминала на Косову. Придружује му се и Артан Мустафа, који се бави корупцијом на Косову: „Народ је истински веровао да ће без Србије бити боље и да ће политичари радити у корист, људи, а не за сопствени џеп.“ Упркос томе, као и озбиљним оптужбама да је повезан са трговином људским органима, Хашим Тачи и даље је премијер и има подршку САД. Почело је, додуше, суђење блиском

Косово и Метохија у 2011. – Север на дневном реду

Пише: Марио Брудар

субота, 28 јануар 2012 11:15

Тачијевом сараднику Фатмиру Љимају за ратне злочине као и још једном броју челника бивше ОВК, али истрага на основу извештаја Дика Мартија још је на почетку и поверена је Еулексу, а не УН.